

Journal of Urban Environmental Policy
Vol 1, No 2, Summer 2021
ISSN: 2783-3496
<http://jupep.iaushiraz.ac.ir/>

DOR: 20.1001.1.27833496.1400.1.2.7.7

Promoting safety and security by relying on social capital based on cultural regeneration approach (Case study: Historical context of Urmia)

Research Paper

Ahmad Sheikh Ahmadi¹: PhD Student Urban Planning, Kordestan University, Sananjej, Iran,
Mirsadegh Mohammadi: PhD Geography and Urban Planning, Master of Urmia University, Iran

Received: 2021/09/01 PP: 103- 120 Accepted: 2021/10/06

Abstract

Today, the issue of worn-out textures is one of the main issues of urban planning. Cultural Reconstruction is a new approach to urban regeneration that seeks to rebuild the city and neighborhood by taking advantage of the socio-cultural characteristics and advantages of each region and to create a distinct physical space based on the local culture and characteristics of the residents. Create that special place. This approach has a positive effect on the economy and job creation in cities and can increase social cohesion and the tourism industry in the city and reduce crime. The method of this research is descriptive-analytical and is based on documentary and field studies. In the qualitative part of the research, the data of the semi-structured interview were analyzed using contextual theory. The research findings indicate that from the residents' point of view, regeneration depends on social and economic dynamism and vitality. In this regard, categories such as ease of theft and recklessness, safety and security, unemployment and poverty, built space, social, participation of residents and the view of officials, cultural and historical, economic facilities, equipment and services are influential. Also, the presence or absence of trust and motivation has a special effect on the way residents look at the future and the neighborhood. In the quantitative part of this research, by compiling a questionnaire and completing them by residents and experts, by analyzing the results of the questionnaire data and using Friedman and correlation tests, the research findings show that the cultural index has gained the first rank. The existence of cultural potential (tangible and intangible heritage) is a good omen for cultural re-creation. Among the indicators, the environmental index is ranked last. The climatic conditions of Urmia as well as the interest of citizens in nature and agriculture are two elements that can be improved with the efforts of more designers and officials. Also, the social component has gained the second rank, which indicates the high potential of social capital in the historical context of Urmia.

Citation: Ahmad Sheikh Ahmadi, Mirsadegh Mohammadi (2021): **Promoting safety and security by relying on social capital based on cultural regeneration approach (Case study: Historical context of Urmia)**, *Journal of Urban Environmental Policy*, Vol 1, No 2, Shiraz, PP 103- 120.

Keywords: Urban regeneration, background theory, urban design, historical context of Urmia.

---

¹. Corresponding author: Email: sheikhahmadiyahmad@gmail.com ,Tel: +989146208199

Extended Abstract

Introduction:

Security is one of the most important components affecting the quality of urban spaces. Today, most of these spaces, which are the center of social interactions of residential contexts, have become merely transitory channels without social life. With the reduction of residents' sense of belonging and the lack of public oversight, the above spaces have become places for committing various crimes. Any solution to restore and improve the safety and security and environmental efficiency of the old fabric of historic cities, requires a comprehensive view of the whole and the body of the city to be able to create an integrated view. The number of existing problems and the variety of decision-making centers in general have made this problem seem to be an insurmountable impasse in most cities of Iran. Inhomogeneous and unbalanced distribution of services in the city and especially in the historical centers of cities, uncoordinated growth of residential areas, urban facilities and equipment, population growth, unbalanced distribution of population in the city and lack of hierarchy consistent with today's life in urban arteries, lack of attention Social and cultural issues in the contexts are among the issues that each of them has an important impact on the formation of cities in Iran today, the need for rational payment and the revival of historical centers and rational load on these areas. May. What has turned the old urban fabric into a problematic node is physical deterioration over time, followed by social and cultural vulnerability. Problems and limitations such as incompatibility of body and activity, the existence of inconsistent urban elements, a small per capita use of some uses such as leisure, cultural and parking spaces, lack of proper hierarchy in the communication network and lack of permeability into organic tissue, Incompatible uses and traffic absorption, lack of public spaces suitable for the formation of social interactions, disruption in the land use system, some environmental pollution, gradual outflow of capital and activity reduce the importance and value of the historical context and identity of cities It has led to the departure of groups with high financial power and a sense of belonging to it, and has been replaced by low-income groups that lack a sense of place and space. In recent years, regeneration is considered as a new way to get out of the problems in valuable historical contexts, which facilitates the process of regeneration in three areas by improving and developing unique features of the place, such as historical and cultural values. It will be physical, economic and social. Today, culture has a more effective role not only in creating employment, urban regeneration and social cohesion, not only due to its inherent mission in promoting human rights and shaping collective knowledge and improving the quality of life.

Methodology:

The present research in terms of purpose, the present research is considered as a category of basic-applied research and in terms of nature and method, this study is a combination of descriptive-analytical methods. Using library studies, documents and theoretical foundations related to the subject and foreign examples were collected. Using field studies, statistical and descriptive data required for research were collected using the question. Letters, interviews, field observations and impressions are covered. In this research, using the principles of grounded theory method (grounded theory), data collection by snowball method has continued until theoretical saturation. The method of data analysis and theory explanation is based on the coding process including open coding, axial coding and selective (selective) coding.). Research information and data were obtained from a statistical sample using a semi-structured interview. The content analysis of the interviews was done in a regular and at the same time tedious process of data comparison, and for this purpose, a three-step process was used according to the approach of Strauss and Corbin. Also, for quantification, the questionnaire method and tests of SPSS software are used.

Results and discussion:

In the qualitative part of the research, the data of the semi-structured interview were analyzed using contextual theory. The research findings indicate that from the residents' point of view, regeneration depends on social and economic dynamism and vitality. In this regard, categories such as ease of theft and recklessness, safety and security, unemployment and poverty, built space, social, participation of residents and the view of officials, cultural and historical, economic facilities, equipment and services are influential. Also, the presence or absence of trust and motivation has a

special effect on the way residents look at the future and the neighborhood. In a small part of this research, by compiling a questionnaire and completing them by residents and experts, by analyzing the results of the questionnaire data and using Friedman tests and correlation of results were obtained. Based on the obtained results, the cultural index has obtained the first rank. The existence of cultural potential (tangible and intangible heritage) is a good omen for recreating the underlying culture. Among the indicators, the environmental index is ranked last. Urmia's climatic conditions as well as citizens' interest in nature and agriculture are two elements that can be improved with the efforts of more designers and officials.

Conclusion:

The present study studies the historical context of Urmia, which by extracting the criteria related to safety, security and reconstruction, tries to identify the strengths and weaknesses of the historical context of Urmia and eliminate its shortcomings and improve its spatial status. The existence of cultural potential (tangible and intangible heritage) is a good omen for cultural re-creation. Among the indicators, the environmental index is ranked last. Urmia's climatic conditions as well as citizens' interest in nature and agriculture are two elements that can be improved with the efforts of more designers and officials. Also, the social component has gained the second rank, which indicates the high potential of social capital in the historical context of Urmia.

فصلنامه سیاست‌گذاری محیط شهری

سال ۱، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۰

شاپا چاپی: ۳۴۹۶-۲۷۸۳

<http://jupep.iaushiraz.ac.ir>

DOR: 20.1001.1.27833496.1400.1.2.7.7

تحلیلی بر ارتقای امنیت در بافت‌های تاریخی مراکز شهری با تکیه بر سرمایه اجتماعی و بازآفرینی فرهنگی (نمونه موردی: بافت تاریخی شهر ارومیه)

مقاله پژوهشی

احمد شیخ احمدی^۱: دانشجوی دکتری شهرسازی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران
میرصادق محمدی: دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، مدرس دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۱۰ صص ۱۲۰-۱۰۳ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۱۴

چکیده

امروزه موضوع بافت‌های فرسوده از موضوعات اصلی شهرسازی به حساب می‌آید. بازآفرینی فرهنگ‌مبنا رویکردی جدید به بازآفرینی شهری است که در تلاش است با بهره‌گیری از ویژگی‌ها و برتری‌های فرهنگی اجتماعی هر منطقه، به ساخت دوباره شهر و محله پرداخته و فضای کالبدی اجتماعی متمایزی بر اساس فرهنگ محلی ساکنین و خصوصیات ویژه آن محل خلق نماید. این رویکرد تأثیری مثبت بر اقتصاد و ایجاد اشتغال در شهرها دارد و می‌تواند موجب افزایش پیوستگی اجتماعی و صنعت گردشگری در شهر شود. روش این تحقیق توصیفی-تحلیلی بوده و بر مطالعات اسنادی و میدانی استوار می‌باشد. در بخش کیفی پژوهش، داده‌های مصاحبه نیمه ساختار با استفاده از نظریه زمینه‌ای تحلیل شدند، یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که از دیدگاه ساکنان، بازآفرینی در گرو پویایی و سرزندگی اجتماعی و اقتصادی می‌باشد. در این راستا مقولاتی همچون سهولت دزدی و بی‌احتیاطی، ایمنی و امنیت، بی‌کاری و فقر، فضای ساخته شده، اجتماعی، مشارکت ساکنین و نگاه مسئولین، فرهنگی و تاریخی، اقتصادی تسهیلات، تجهیزات و خدمات تأثیر گذارند. همچنین وجود یا نبود اعتماد و انگیزه در نوع نگاه ساکنین به آینده و محله تأثیر ویژه‌ای دارد. در بخش کمی این پژوهش با تدوین پرسشنامه و تکمیل آنها توسط ساکنین و متخصصین، با تحلیل نتایج داده‌های پرسشنامه و استفاده از آزمونهای فریدمن و همبستگی، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد شاخص فرهنگی رتبه نخست را بدست آورده است. وجود پتانسیل بالقوه فرهنگی (میراث ملموس و ناملموس) نوید خوبی برای بازآفرینی فرهنگی می‌باشد. در میان شاخص‌ها شاخص زیست محیطی رتبه‌ی آخر را کسب نموده است. شرایط آب و هوایی ارومیه و همچنین علاقه‌ی شهروندان به طبیعت و کشاورزی دو عنصری هستند که با همت بیشتر طراحان و مسئولین می‌توان این شاخص را ارتقا داد. همچنین مولفه اجتماعی رتبه دوم را کسب نموده است که این نشانگر وجود پتانسیل بالای سرمایه اجتماعی در بافت تاریخی ارومیه می‌باشد.

استناد: شیخ احمدی، احمد، میرصادق محمدی (۱۴۰۰): **تحلیلی بر ارتقای امنیت در بافت‌های تاریخی مراکز شهری با تکیه بر سرمایه اجتماعی و بازآفرینی فرهنگی (نمونه موردی: بافت تاریخی شهر ارومیه)**، فصلنامه سیاست‌گذاری محیط شهری، سال ۱، شماره ۲، شیراز، صص ۱۲۰-۱۰۳.

واژه‌های کلیدی: بازآفرینی شهری، تئوری زمینه‌ای، طراحی شهری، بافت تاریخی ارومیه.

^۱ نویسنده مسئول: sheikhahmadiahmad@gmail.com، ۰۹۱۴۶۲۰۸۱۹۹

مقدمه:

شهرهای ایران طی سال های اخیر با رشد شتابان و ناموزونی همراه بوده اند که این مسأله موجب شده است محلات شهری آن ها با ناپایداری در توسعه در ابعاد مختلف کالبدی، محیط زیستی، اجتماعی و اقتصادی مواجه شوند (Mohammadi and Pashazadeh, 2015: 49). بسیاری از خیابان های شهری معاصر با ویژگی های جسمی و روانی شهروندان خود سازگاری کافی ندارند. مشکلات محیطی - کالبدی از قبیل محدودیت سرانه فضاهای سبز و باز، کفسازی نامناسب، کیفیت نامناسب جداره، کیفیت پایین محیط شهری، آلودگی هوا و آلودگی صوتی ناشی از مدیریت نامناسب ترافیک شهری و ...، عوامل تهدید سلامت انسان شهری معاصر را تشکیل می دهند. علاوه بر این، سبک جدید زندگی و تغییرات اقتصادی نیز به این مشکلات دامن زده و منجر به بروز بیماری های عصر مدرن از قبیل دیابت و چاقی مفرط گشته است؛ که سلامت شهروندان را به طور جدی تهدید مینماید. در صورت عدم رعایت استانداردهای لازم به منظور ارتقاء ایمنی و امنیت خیابان شهری، کاهش تعاملات اجتماعی چهره به چهره و ناپایداری اجتماعی دور از ذهن نخواهد بود که در این صورت، بر سلامت روحی - روانی شهروندان تأثیر بسزایی خواهد داشت. سلامتی و امنیت شهروندان، می تواند توسط محیط اجتماعی خیابان تحت تأثیر قرار بگیرد که شامل روابط اجتماعی بین ساکنان، بازدیدکنندگان و میزان اعتماد متقابل و ارتباط میان کاربران خیابان است. با توجه به مسایل مطرح شده، شناسایی و ارزیابی تأثیر شاخص های ایمنی و امنیت بر سلامت خیابانهای شهری، میتواند به ارائه راهبردهای عملیاتی ارتقاء ایمنی و امنیت در خیابانهای شهری منجر شده و در این صورت، با افزایش حضورپذیری و فعالیت فیزیکی مردم در خیابانهای شهری، سلامت جسمی و روحی شهروندان تضمین خواهد گردید.

امروزه نبود الگویی متناسب با بستر اجتماعی، اقتصادی کشور و تکیه بر الگوهای وارداتی، برنامه ریزان را با مشکل روبرو کرده و این موضوعی است که میزان تحقق اجرای برنامه ها را به حداقل رسانده است. بنابراین به نظر می رسد جهت دستیابی به الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، در ابتدا باید مبانی اساسی الگوی متداول تصمیم گیری در حل مسائل را در ابعاد مختلف بازنشاسایی کرد و سپس پیشفرضهای اساسی آنها را احصا نمود و با فرهنگ و شرایط موجود تطبیق دهد (Police Station and others, 2014: 2). امنیت یکی از مهمترین مؤلفه های تأثیر گذار بر کیفیت فضاهای شهری است. امروزه اکثر این فضاها، که کانون تعاملات اجتماعی بافت های مسکونی محسوب می شوند، به مجراهایی صرفا عبوری و فاقد زندگی اجتماعی تبدیل شده اند. با کاهش حس تعلق ساکنان و عدم وجود نظارت عمومی، فضاهای فوق به مکان هایی برای ارتکاب جرایم گوناگون تبدیل شده اند. فضاهایی غیر قابل استفاده و جدامانده از انبوه فعالیت های مردم در شهر، عدم کنترل و نظارت طبیعی و انسانی بر آنها و در نتیجه فاقد امکانات لازم جهت تامین امنیت و غیرقابل دفاع شده اند (Ilka et al., 2012: 17). در این میان روش های پیش گیری از جرم و جنایت باید بخشی از فرایند برنامه ریزی شهری باشد. توسعه سیاست های طراحی، وظیفه مقامات مسئول برنامه ریزی محلی است تا برای یک منطقه محلی، مکان ها، خیابان ها و فضاهای پاسخگو به نیازهای مردم و از نظر بصری جذاب و امن فراهم آورد. و اهمیت تضمین این که تحولات به دقت طراحی شده، مانع جرم و بی نظمی می شود. در حقیقت، برنامه ریزی و طراحی نامناسب و بی دقتی در تعمیر و نگهداری تشویق به جرم می کند (monchok, 2012). امنیت پیش زمینه یک جامعه سالم و احساس امنیت، بستر ساز توسعه جوامع انسانی است و سعادت یک اجتماع در گروه حفظ و بقای امنیت و احساس ناشی از آن است (Ehsanifard et al, 2013: 322).

نظریه CPTED بر این ادعا استوار است که با طراحی مناسب و کاربردی موثر از محیط و با بهبود در کیفیت محیط زندگی می توان از جرم پیشگیری کرد و بر ترس از جرم نیز غلبه یافت (Ahmadi et al, 2015: 96). بر اساس جدیدترین تحقیقات، این نظریه روی هفت مفهوم کلیدی تعیین قلمرو (قلمرو گرایی)، نظارت، کنترل ورودی، مدیریت محیط (بهبود کیفیت محیطی)، فعالیت های پشتیبان، سخت کردن آماج جرم، مجاورت جغرافیایی (اشاره دارد به تاثیر زمینها و فعالیت های نزدیک بر روی امنیت و ایمنی یک سایت ویژه) تمرکز می کند (Cozens, 2015: 74; Ekblom, 2011). هر گونه راه حلی برای احیاء و ارتقاء ایمنی و امنیت و کارایی محیطی بافت قدیم شهرهای تاریخی، نیازمند نگرشی جامع بر کل و پیکره شهر می باشد تا بتواند دید یکپارچه ای را به وجود آورد. تعداد معضلات موجود و تنوع مراکز تصمیم گیری در مجموع باعث شده که در بیشتر شهرهای ایران این مشکل به صورت بن بست ناگشودنی جلوه نماید. توزیع نامتناسب و نامتعادل خدمات در سطح و به خصوص در مراکز تاریخی شهرها، رشد ناهماهنگ مناطق مسکونی، تأسیسات و تجهیزات شهری، افزایش جمعیت، توزیع نامتعادل جمعیت در سطح شهر و فقدان سلسله مراتب منطبق با زندگی امروز در شریان های شهری، عدم توجه به مسائل اجتماعی و فرهنگی در بافت ها از جمله مسائلی می باشد که هر کدام در حد و اندازه خود تأثیر مهمی در شکل یابی شهرهای امروز ایران داشته، لزوم پرداخت منطقی و معقول و احیاء مراکز تاریخی و بارگذاری منطقی بر این مناطق را مطرح می نماید. آنچه بافت های کهن شهری را به گره ای مسئله دار تبدیل کرده است، فرسودگی کالبدی بر اثر گذر زمان و به دنبال آن، آسیب پذیری اجتماعی و فرهنگی است.

مشکلات و محدودیت هایی نظیر ناهمخوانی کالبد و فعالیت، وجود عناصر ناهمخوان شهری، کمی سرانه‌ی برخی کاربری‌ها مانند فضاهای فراغتی، فرهنگی و پارکینگ، نبود سلسله مراتب مناسب در شبکه‌ی ارتباطی و عدم نفوذپذیری به داخل بافت ارگانیک، کاربری‌های ناسازگار و جذب ترافیک، کمبود فضاهای عمومی مناسب جهت شکل‌گیری تعاملات اجتماعی، اختلال و ناسامانی در نظام کاربری زمین، برخی آلودگی‌های زیست محیطی، خروج تدریجی سرمایه و فعالیت سبب کاهش اهمیت و ارزش بافت تاریخی و هویت ساز شهرها شده و باعث خروج گروه‌های با توان مالی بالا و حس تعلق خاطر به آن و جایگزینی با گروه‌های کم درآمد و فاقد حس تعلق به مکان و فضا شده است.

در سال‌های اخیر بازآفرینی عنوان راهکاری نوین برای برون رفت از مشکلات موجود در بافت های با ارزش تاریخی محسوب می‌شود که با بهبود و توسعه ویژگی‌های منحصر به فرد مکان نظیر ارزش‌های تاریخی و فرهنگی تسهیل کننده جریان بازآفرینی در سه حوزه فیزیکی، اقتصادی و اجتماعی خواهد بود. امروزه، فرهنگ نه فقط با توجه به رسالت ذاتی آن در ترویج حقوق انسانی و شکل دادن به دانش جمعی و بهبود کیفیت زندگی، بلکه در ایجاد اشتغال، بازآفرینی شهری و انسجام اجتماعی نقش موثرتری دارد (Izadi, 2013). بازآفرینی فرهنگ مینا با کاربست رویدادها و جاذبه‌های هنرمینا و مکانیزم‌هایی همچون محدوده‌های فرهنگی در کنار تشویق به توسعه کیفیت زندگی و مسکن در باززنده‌سازی اقتصادی هسته‌های درونی ناکارآمد شهرها نقش موثری ایفا می‌کند (Montgomery, Lotfi, 2011; Middleton & Freestone, 2008; 2003). در اینجا بایست فرهنگ به عنوان مجموعه‌ای با پیچیدگی های بیشتر در نظر گرفته شود. مجموعه‌ای که در آن فرهنگ چه به صورت فرایند و چه به صورت محصول، شیوه‌ای از زندگی و یا یک محصول مصنوع، نوعی از تولیدگریایی و یا نوعی شیوه مصرف در نظر گرفته شده است (Wasborough & Mageean, 2000: 182).

شهر ارومیه به عنوان یک شهرتاریخی در طول حیات خود از ساختار کالبدی و عملکردی معینی با محوریت بازار به عنوان ستون فقرات شهر و محوریت عناصر کارکردی اصلی مانند میدان و مسجد جامع و مراکز حکومتی در قلب و یا جوار بازار به همراه ساختار اجتماعی منحصر به فرد خود، با بافتی یکپارچه و ارگانیک در محدوده ای به مساحت ۴۰۰ هکتار با بارو و دروازه های هفت گانه شکل گرفته است، که مطابق با اوضاع اجتماعی - فرهنگی و سیاسی و اقتصادی در طی ادوار مختلف دچار تحولاتی در ساخت و بافت شده و این امر تأثیراتی بر پیوستگی فضایی بافت تاریخی و انسجام و هم پیوندی موجود میان اقوام و شهروندان داشته است. در این میان فرسودگی کالبدی و سایر دلایل اجتماعی و ضعف عناصر شهری باعث شده است تا گاهی در کوچه ها و خیابان های این شهر حس ناامنی و ترس به شهروندان دست دهد. پژوهش حاضر درصدد است تا به سنجش وضعیت کالبدی محلات خصوصا ایمنی و امنیت با استفاده از منابع مختلف پرداخته و با استفاده از فرهنگ ساکنین و زمینه‌ی تاریخی با رویکرد بازآفرینی شهری باعث ارتقا حس ایمنی و امنیت در شهروندان و هم‌زیستی میان ساکنین بپردازد. در راستای این رویکرد، بافت تاریخی شهر ارومیه به عنوان نمونه موردی برای انجام طراحی انتخاب شد. در این پژوهش با استفاده از نتایج بدست آمده به ارائه راهکارهایی جهت ارتقاء ایمنی و امنیت و کارایی محیط پرداخته خواهد شد.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق:

در این بخش به مطالعه پژوهش‌های مرتبط با بازآفرینی، سرمایه اجتماعی و ایمنی و امنیت پرداخته می‌شود. در ادامه این پژوهش‌ها به اختصار در جدول گردآوری شدند.

پژوهشگر	سال	نتایج
Yin-Hao & et al	2019	بازآفرینی شهری یک مفهوم چند وجهی است. بازسازی شهری علاوه بر نوسازی محیط های شهری ، فضاها و ساختمانها ، اقتصاد ، جامعه ، علوم انسانی و اکوسیستم های طبیعی را در نظر می گیرد.
Nedućin & et al	2019	شهرهای اروپای غربی، فرهنگ به یک عنصر مهم پروژه های بازسازی تبدیل شده است، که در آن همکاری ذینفعان از اهمیت بالایی برخوردار است و منافع اقتصادی و اجتماعی غالباً به خوبی متعادل می شوند.
Lysgård	2019	هدف این مقاله بررسی چگونگی مطالعه سیاستهای محلی با فرهنگ / سیاستهای فرهنگی محلی است که می تواند به عنوان مجموعه گفتمان‌های سیاست جهانی سیار مورد استفاده قرار بگیرد که از طریق سنت ها، شیوه ها، تحقق و نهادینه سازی محلی ترجمه و بازسازی شده است. شبکه های جهانی اطلاعات و ایده ها از طریق فضا جریان می یابند و به عنوان روایت های مکانی و سرزمینی یا مجموعه های سیاست بازسازی می شوند. در همین حال، جوامع به طور فزاینده سیاستهای محلی را در این شبکه ها تولید می کنند.
Wright and Fitzpatrick	2017	سرمایه اجتماعی به مثابه منبع مهمی است که پیادهمهای خشونت و مخصوصاً روابط والدین فرزندان و دل بستگی به مدرسه را تعدیل می کند. فرض بر این است که ورزش بیشتر گرایش به سوی خشونت را کاهش می دهد.
Osman & Farahat	2017	برای احیای مناطق با ارزش، کشورها سعی در جذب فعالیت های جدید دارند.

هنگامی که متغیرهای سطح فردی و ساختاری کنترل شده باشد، پایین بودن حمایت از سوی والدین، پایین بودن کنترل از سوی معلم و پایین بودن اعتماد بین اشخاص، با رفتار بزهکارانه همبستگی دارد.	2016	Selmi
ابعاد سرمایه اجتماعی (بعد ساختاری، بعد رابطه ای و بعد شناختی) و میزان جرائم و بزهکاری کودکان و نوجوانان تاثیر مثبت و معناداری دارد.	2019	Zahmatzad
بازآفرینی فرهنگ- مبنا با بهره گیری از فرهنگ به عنوان موتور محرکه توسعه، سعی دارد تا از طریق چهار مؤلفه صنایع خالق و فرهنگی، آفرینش مکان و خلق محالته فرهنگی، گردشگری فرهنگی و رویدادمداری و برندسازی شهری، شهرها را برای حضور در عرصه های رقابت پذیری آماده کرده و مزیت رقابتی آنها را در مقایسه با شهرهای رقیب ارتقا بخشد.	2019	Moradi et al
یافته های پژوهش نشان داد که از بین هفت استراتژی مهم نقش بازآفرینی در توسعه گردشگری شهر اردکان، استراتژی هفتم یعنی «هدایت گرایش مردم به گذران اوقات فراغت در بافتهای تاریخی با تبلیغات و معرفی عناصر و جاذبه های بافت» میتواند بیشترین نقش بازآفرینی در این یافته را داشته باشد. این گرایش میتواند با ایجاد کاربریهایی برای مقاصد خرید، آموزش، تفریح و سرگرمی و یا اهداف دیگر عملی شده و سایر عناصر تاریخی نیز در کنار چنین عواملی مورد توجه قرار گیرد.	2018	Shamai et al
میان شاخص های روشنایی، تداخل سواره و پیاده، فضاهای دنج و دور از دید، پوشش گیاهی و موانع ثابت و متحرک، با سلامت محور مورد مطالعه تشخیص داده شد.	2018	Akhavan et al
مؤلفه هایی چون «کاربریهای فرهنگی»، «فعالتهای فرهنگی در فضای عمومی شهری»، «ترکیب فعالتهای فرهنگی با طراحی شهری خالقانه»، «حفاظت میراث فرهنگی» و «گردشگری فرهنگی» را به عنوان معیارهایی کلیدی معرفی نموده است.	2017	Karimzadeh et al
در رتبه بندی عوامل این تحقیق، به ترتیب در قسمت قلمرو بندی، نظارت، کنترل ورودی و دسترسی ها و بهبود کیفیت محیطی عامل های استفاده از موانع واقعی مانند دیوارها، حصارها، نرده ها و غیره (و نمادین) مانند تغییر سطح، تغییر بافت، تغییر رنگ، تغییر الگوی مسیر و غیره (برای تعیین شفافیت سلسله مراتب فضاها بیشترین رتبه و سهم را در پیشگیری از جرایم به خود اختصاص دادند.	2017	Hosseini and Karimi
خروج ساکنین اصلی و جایگزینی مهاجرین به جای آنها در نتیجه پایین بودن مؤلفه های سرمایه اجتماعی از مهمترین مشکلات بافت محور مطالعه بوده است.	2016	Madhat
میان شاخص های روشنایی، تداخل سواره و پیاده، فضاهای دنج و دور از دید، پوشش گیاهی و موانع ثابت و متحرک، با سلامت محور مورد مطالعه تشخیص داده شد.	2016	Habibi and Seyed Baranji
جهت تحقق موفقیت آمیز رویکرد بازآفرینی فرهنگ محور، گذار از محدودیت ها و استفاده حداکثری از فرصت ها در چهار زمینه «سیاست گذاریهای فرهنگی»، «برگزاری رویدادهای فرهنگی»، «مدیریت مشارکتی» و «توسعه فضاهای عمومی شهری» الزامی میباشد.	2016	Izadi et al
پهنه یک (دباغان) امن ترین پهنه در محدوده مورد مطالعه محسوب می گردد.	2016	Karbalaei Hosseini and Zabihi
تحلیل نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون نشان میدهد بین متغیر کیفیت زندگی با متغیرهای سرمایه اجتماعی، مشارکت اجتماعی و اعتماد همبستگی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از آزمون سنجش تاثیر مؤلفه های سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی نیز نشان میدهند مؤلفه های پیوندهای همسایگی، مشارکت اجتماعی و اعتماد اجتماعی به ترتیب بیشترین تاثیر را بر ارتقای سطح کیفیت زندگی ساکنان بافت موضوع پژوهش دارند.	2015	Khan Mohammadi

امنیت: امنیت^۲ از ریشه لاتین *Secures* که در لغت به معنای «نداشتن دلهره و دغدغه است، می باشد (Mandel, 2000: 44). معنای لغوی امنیت، از خطر، تهدید، آسیب، اضطراب، هراس، ترس، نگرانی یا وجود آرامش، اطمینان، آسایش، اعتماد، تأمین، ضامن است (Almasifar and Ansari, 2010). مفهوم امنیت به دفاع یا حفاظت از خود، خانواده، دوستان و اموال باز می گردد. امنیت دارای معانی و مفاهیم مختلفی می باشد که عبارتند از:

- امنیت دارای معانی آرامش، آسایش و ایمنی است (Amid, 1966: 138).
- امنیت در فرهنگ فارسی به معنای آزادی، فقدان ترس و عدم هجوم دیگران آمده است (Bemnian, 2009: 22).
- امنیت «بی خوفی و امن، جای امن، ایمن شدن و در امان بودن» معنی شده است (Dehkoda, 1963: 123).
- ایمن شدن، در امان بودن، نداشتن بیم و بی بیمی (Moin, 1972).
- امنیت یعنی در معرض خطر نبودن یا از خطر محافظت شدن. همچنین رهایی از تردید، آزادی از اضطراب و بیمکنایی و داشتن اعتماد و اطمینان موجه و مستمر (Mir Arab, 2000: 123).
- امنیت یعنی رفع خطر و رفع خطر یعنی استفاده بهینه از فرصت. امنیت دارای دو عنصر اساسی تهدید و فرصت است و برقراری امنیت منوط به رهایی نسبی از تهدید و بهره گیری بهینه از فرصت هاست (Khalili, 2002: 428).

² Security

امنیت شهری: پژوهشگران در چارچوب واقع‌بینانه‌ای امنیت را در واژه‌های سیاسی و انتظامی تعریف کرده‌اند و به طور کلی بیشتر آن را به معنی حمایت از ارزشها و مقابله با خطرها و دشمن می‌دانند (Brunello, 2005: 586). امنیت یکی از مهم ترین عوامل سازندهی کیفیت مطلوب در طراحی شهری است. اهمیت موضوع امنیت در زندگی انسان تا جایی است که جان لنگ، نظریه‌پرداز مشهور آمریکایی آن را در کنار سایر نیازهای فیزیولوژیک انسان مانند غذا، سرپناه و بهداشت مطرح می‌کند (Golkar, 2001: 52). وجود محیطی امن برای زندگی از ضروریات نیازهای اصلی انسان می‌باشد. احساس ناامنی در محیط و نگرانیهای ناشی از مکانهای ناامن، سایر فعالیتهای انسانی را تحت شعاع قرار داده و امور اقتصادی و فرهنگی و اجتماعی و غیره به درستی انجام‌پذیر نخواهد بود، ناهنجاریهای اجتماعی و جرائم که از سوی عاملین و مجرمین در محیطهای شهری به وقوع می‌پیوندد از جمله موارد اصلی ناامنی محیط زندگی و سلب کننده امنیت شهرها و در نتیجه مختل نمودن حضور مردم در فضاها و تعاملات اجتماعی آن‌ها می‌باشد. مردمی که در شهرها زندگی میکنند، خواسته و یا ناخواسته، چه در مواقعی که درون منازل خود به سر می‌برند و چه در هنگامی که در محیط خارج از خانه و در عرصه‌های عمومی هستند با پدیده وقوع جرم و ناهنجاریهای اجتماعی به طور احتمالی روبه‌رو بوده و خطر وقوع جرم همواره یک شهروند را تهدید می‌کند (Heshmati, 2005: 84). امنیت به حفاظت از اشخاص و داراییهای آنها بر میگردد. کمبود امنیت، احساس خطر و ترس از جرم و جنایت موجب کاهش استفاده از عرصه‌های همگانی و عدم کارایی محیط های شهری میگردد. میتوان گفت، ایجاد احساس امنیت و ایمنی لازمه موفقیت طراحی شهری میباشد. این اساس یکی از وظایف اصلی طراحی شهری ایجاد بستری امن و ایمن برای حضور مردم میباشد (Carmona et al., 2003: 119). مفهوم فضای شهری امن در مقابل مفهوم فضای شهری ناامن قرار دارد. پدیده ناامنی دارای دو جنبه عینی و ذهنی است و کلیه عرصه‌های زندگی را در بر میگیرد. مقوله ناامنی از جنبه عینی، کلیه مظاهر ناامنی از جمله سرقت، قتل، خشونت و غیره را شامل میشود و مقوله ناامنی از جنبه ذهنی، شامل دآوری در خصوص امنیت منطقه و فضا است. ناامنی، پدیده‌های همانند فقر است و میتوان گفت که فقر مقدمه دیگر پدیده های آسیب شناختی از جمله ناامنی، خشونت شهری و غیره است (Salehi, 2008: 107).

امنیت در ساختار شهر وابسته به اتصاف امنیت به شهر و در واقع قرار گرفتن شهر در یک سلسله مراتب معنایی است که می‌بایستی به بروز ویژگی های کالبدی و بصری در ساختار شهری بیانجامد. شایان ذکر است که بی نظمی ساختار اجتماعی نیز می‌تواند از گسترش نا امنی بوجود آید که به خشونت اجتماعی یا خرده فرهنگ های هنجارستیز منتهی می‌شود. امنیت شهری نیز دارای ابعاد متمایزی است که از خوانش مفاهیم اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، مذهبی و دینی در ساختار شهری حاصل می‌شود (Bemanian and Mahmoudinejad, 2009). از سویی دیگر می‌تواند یادآور این مطلب باشد که می‌بایست امنیت را با مذاقه بیشتری مورد بررسی قرار داد، چرا که امنیت بواسطه تهدیدها مورد چالش واقع می‌شود و این تهدیدها ناشی از این امر است که افراد در محیط اجتماعی به سر می‌برند و فشارهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی این محیط است که امنیت شهروندان را دچار نقصان می‌کند. این تهدیدها را می‌توان در قالب تهدید های فیزیکی مثل تعرض جانی، تهدیدهای اقتصادی مانند: عدم دسترسی به شغل و تهدید نسبت به حقوق شهروندی یا تهدید جایگاه اجتماعی بیان کرد (Buzan, 1999: 53). امنیت در ساختار کالبدی شهری یا جلوگیری از جرایم شهری از طریق طراحی شهری نیز جدیدترین رویکرد به مقوله امنیت در ساختار شهر به حساب می‌آید که می‌بایست همراه با دیگر مؤلفه ها در شهر مورد ارزیابی و پژوهش قرار گیرد. فقدان احساس امنیت متمرکز و عدم گسترش کمی و کیفی آن می‌تواند چالش گاه توسعه پایدار و ثبات سیاسی و اقتصادی، همبستگی اجتماعی و سلامت ساختار شهر در ابعاد انسان شناختی در مقوله های اجتماعی اقتصادی و غیره به شمار آید. بر این اساس است که التفات به ملاحظات اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی، مذهبی و ملی و حتی کالبدی در مقوله احساس امنیت از دیدگاه شهروندان در روند برنامه ریزی شهری از این لحاظ مهم است که تأمین آسایش همگانی و رفاه شهروندی را تنها در صورتی شدنی می‌گرداند که امنیت به عنوان اصلی ترین عامل برای مشارکت سازی و مشارکت پذیری شهروندی مورد بررسی قرار گیرد. بر این اساس امنیت انسانی مهم ترین بخش مفاهیم توسعه پایدار را تشکیل می‌دهد که امکان تأمین نیازهای انسان امروز بدون از بین بردن توانمندی نسل های آینده برای دستیابی به آرزو و نیازهایشان را فراهم می‌کند (Bemanian and Mahmoudinejad: 2009). زیمل نیز در بعد اجتماعی به حیات اجتماعی شهر اشاره دارد (Zimmel, 1993: 54).

در ابعاد اقتصادی نیز، امنیت اقتصادی خود را در میزان سرمایه گذاری و دارا بودن شغل و درآمد بسنده شهروندان و میزان رضایت ایشان از آینده شغلی و بهبود شرایط اقتصادی خانوارها در محیط شهر نشان می‌دهد. مقوله امنیت اقتصادی در ساختار شهری ارتباط نزدیکی با مفهوم توسعه در ابعاد کمی دارد، چنان چه مفهوم توسعه نیز دارای دو بعد کمی و کیفی می‌گردد که جنبه اقتصادی، بعد کمی به حساب می‌آید و همان رشد اقتصادی را یادآور می‌شود که بر تغییرات آرام و تدریجی در نرخ پس انداز و بهبود درآمد سرانه ملی و تولید ناخالص ملی نظر دارد و به قول «لبرگر» رشد تولیدی است بدون این که در نحوه و سازمان تولید تغییری ایجاد شود و «فریدمن» نیز آن را گسترش سیستم در جهات مختلف بدون تغییر در زیربنای آن می‌داند (Zahedi Asl, 2002: 9).

بازآفرینی شهری:

بازآفرینی شهری با توجه به اهداف خود دارای طبقه‌بندی‌های مختلفی می‌باشد. Turok (۲۰۰۵) طبقه بندی «مردم»، «تجارت» و «مکان» را مناسب می‌داند (نمودار ۲). هدف بازآفرینی شهری ارتقاء مهارت‌ها، مشارکت شهروندان، بهبود رقابت های اقتصادی، رفاه و اشتغال محلی است. بازآفرینی شهری دارای ابعاد فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی و فرهنگی و نهادهای دولتی می باشد (جدول ۳) (Tallon, Turok, 2005; 2010: 5). در بخش مرمت و حفاظت شهری ابتدا واژه Regeneration عنوان معادلی نو برای Renewal به کار گرفته شد اما به مرور واژه در مقابل تبعات منفی نوسازی شهری، بار معنایی مثبتی بدست آورد (عندلیب و همکاران، ۱۳۹۲: ۸۲). پس از سال ۱۹۹۵، این واژه به صورت گسترده به عنوان جایگزینی برای نوسازی شهری در ادبیات شهرسازی به وجود آمد (Bahraini et al., 2014: 20) حبیبی و مقصودی معتقدند که در ادبیات اخیر دنیا، واژه بازآفرینی شهری، به عنوان واژه‌ای عام است که شامل مفاهیم بهسازی، نوسازی، بازسازی، روان بخشی و توانمندسازی می‌شود. به گفته رابرتز و سایک این مفهوم، گامی فراتر از اهداف، آرمان‌ها و دستاوردهای توسعه، باززنده سازی و نوسازی شهری بوده و پاسخی در مقابل چالش‌هایی جدید مثل تغییرات ساختاری، جهانی شدن و عدم تعادل های فضایی است (Hajipour, 2007: 16). با توجه به سطح توسعه یافتگی هر کشور، مفهوم بازآفرینی شهری با شیوه های گوناگون معنا شده و مورد استفاده قرار می‌گیرد (Nourian and Ariana, 2012: 17). به اعتقاد کارمونا و همکاران، بازآفرینی شهری رابطه ای مستقیم با قلمرو عمومی دارد و سیاستی جامع است که شامل برنامه های ارتقای کیفی بافت های شهری با مقاصد فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی می‌شود (Izadi and Faizi, 2010: 75).

مواد و روش تحقیق:

تحقیق پیش رو از نظر هدف، تحقیق پیش رو از دسته تحقیق های بنیادی – کاربردی محسوب می‌شود و از نظر ماهیت و روش، این مطالعه ترکیبی از روش های توصیفی – تحلیلی است. با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای به جمع‌آوری اسناد و مبانی نظری مرتبط با موضوع و نمونه‌های خارجی پرداخته می‌شد. با استفاده از مطالعات میدانی به جمع آوری داده‌های آماری و توصیفی مورد نیاز پژوهش با استفاده از پرسش‌نامه، مصاحبه، مشاهده و برداشت میدانی پرداخته می‌شود. جامعه آماری شامل جمعیت ساکنان محلات اطراف و حدود ۲۰۰۰ نفر بود که حجم نمونه طبق فرمول کوکران ۳۷۷ شد. در این پژوهش با استفاده از اصول روش نظریه زمینه‌ای (گراندد تئوری) گردآوری داده‌ها به روش گلوله برفی تا زمان اشباع نظری ادامه یافته است. شیوه تحلیل داده‌ها و تبیین نظریه براساس فرایند کدگذاری اعم از کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی (انتخابی) صورت گرفته است (لک، ۱۳۹۰). اطلاعات و داده های تحقیق با استفاده از مصالحه نیمه ساختار یافته از نمونه آماری به دست آمد. تحلیل محتوای مصاحبه های انجام شده طی فرایندی منظم و در عین حال مدارو از مقایسه داده ها بود و برای این کار از فرایند سه مرحله‌ای مطابق با رویکرد استراوس و کوربین استفاده شد (Strauss & Corbin, 1990). همچنین جهت کمی سازی از روش پرسشنامه و آزمون های نرم افزار SPSS استفاده می‌شود.

بحث و ارائه یافته‌ها:

تحلیل نتایج حاصل از مصاحبه‌ها:

جهت تکمیل برداشت و تحلیل مورد نیاز پژوهش و در راستای شناخت بهتر میراث ناملموس و خواسته شهروندان بافت تاریخی مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته با ساکنین صورت گرفت. این مصاحبه‌ها با بازایان، مغازه دارن، نویسندگان، مورخان و تاریخ نگاران با استفاده از روش گلوله برفی انجام شد. به منظور تحلیل مصاحبه‌های انجام شده، اول تمام مصاحبه‌ها تبدیل به متن و سپس در سطح عبارت خرد شدند. در نخستین مرحله گراند تئوری کدگذاری باز صورت گرفت. ابتدا متن مصاحبه‌ها خط به خط خوانده شده و مفاهیم استخراج گشتند، سپس در یک کادر خطها مورد واقع شدند و از هر کدام از آنها یک یا چند مفهوم استخراج شد، در ادامه که کار مفهوم‌سازی پایان یافت، از جمع کردن مفاهیمی که در مورد موضوعی خاص قرار داشتند مقوله‌سازی انجام شد. در مرحله ۳، کدگذاری انتخابی صورت گرفته و مقوله ی هسته استخراج گشت. طی مصاحبه‌هایی مغازه‌داران و ساکنان در قالب سوالات مختلف مورد مصاحبه و پرسش و پاسخ قرار گرفتند که در ادامه به بخشی از آنها اشاره می‌شود. با بررسی داده‌های بدست آمده در مرحله اول و انجام کدگذاری باز عبارات حاصل از مصاحبه‌ها، ۱۳۰ مفهوم بدست آمده است. این مفاهیم بیانگر مهم ترین ابعادی است که از نظر مشارکت کنندگان در بافت تاریخی ارومیه دچار ضعف، کمبود، اختلال و یا عدم وجود و عدم توجه هستند. رسیدن به این مفاهیم با روش تحلیل سطر به سطر از جملات کلیدی مصاحبه‌ها صورت گرفته است. پس از انجام عملیات مرحله اولیه کدگذاری باز و شناختن مفاهیم، در مرحله بعدی کدگذاری باز، مفاهیم مشترک و

مشابه از منظر معنایی در قالب ۱۴ مقوله طبقه‌بندی شده‌اند که از سطح بالاتری از انتزاع برخوردار بودند. بعد از انجام کدگذاری باز و شناسایی مقولات، در مرحله کدگذاری محوری، مفاهیم در قالب دسته بندی مقولات حاصل دسته بندی شدند. در جدول شماره ۳۸ مفاهیم، مقولات و مقوله هسته ارائه شده است.

جدول ۲- مفاهیم، مقوله ها و مقوله هسته ای مستخرج از مصاحبه ها

مقوله هسته	مقولات	مفاهیم
	نبود رفاه مطلوب	نداشتن شغل مناسب، مشکلات مادی و وجود گرانی و تورم در جامعه، نبود امکانات اساسی زندگی، فقدان امکانات زیربنایی و آموزشی مناسب
	سهولت دزدی و بی احتیاطی	اعتماد بی مورد به افراد مختلف / نگهداری اشیای قیمتی در خانه و مغازه و روی صندلی ماشین / نبود حفاظ و دوربین مدار بسته / استفاده نکردن از تجهیزات ایمنی / سهولت فروش وسایل سرقتی
	ایمنی و امنیت	معتادان / خانه‌های مخروبه / خانه‌های رها شده / ساختمان‌های نیمه کاره / خلوت بودن شب و احساس ترس بیشتر
	بی کاری و فقر و مشکلات اجتماعی	فقر / بیکاری / نداشتن شغل دائم / رضایت نداشتن از وضعیت مالی / جور در نیامدن دخل و خرج / طرد شدن فرد توسط جامعه به علت سوء سابقه / عدم رضایت از موقعیت اجتماعی- احساس بیعدالتی و نادابرابری اجتماعی در اعطای تسهیلات و خدمات اجتماعی؛
	فضای ساخته شده	ساختمان‌ها و فضاهای متروکه / خلوتی کوچه های اطراف / سهولت ورود به برخی ساختمان‌ها-دلیل وجود برخی عملکردهای خدماتی و تجاری / فضای فراغت / پر سه زنی / مسیرهای پیاده / نوسازی / سکوت / شلوغی دلچسب / مکت / دیدار / قرار / تجمع / بهداشت / اطلاع رسانی پروژه‌ها / سنگفرش / متروکه بودن ساختمان - خلوتی محله - سهولت ورود به برخی ساختمانها بدر اساس نوع ساخت آنها - بافت خاص محله هدای پدیین شدهر - خانه هدا ی در مجاورت ساختمانهای نیمه کاره - خالی ماندن منازل در ایدام خداس ملدی و مذهبی و روزهای تعطیل. فرهنگ نگهداری پول نقد و طال توسط مردم قم
	اجتماعی	محیط اجتماعی فاسد / زندگی و رشد در محیط اجتماعی ناسالم / یادگیری راحت شیوه‌های سرقت / رضایت نداشتن از موقعیت اجتماعی / وجود بی عدالتی و نابرابری اجتماعی / طرد شدن فرد به علت سوء سابقه یا دلایل دیگر
	مشارکت ساکنین و نگاه مسئولین	نظرخواهی نکردن از معتمدین بازار و ساکنین / فعالیت مشترک هم محله‌ای‌ها / همفکری / بازدید نکردن مسئولین / خوش وعده نبودن مسئولین / بزرگان شهر / تراکم فروشی
	فرهنگی / تاریخی	ایام خاص (عزاداری، تعزیه، شام غریبان، تشت گذاری، عید قربان، عید فطر، مراسم عید نوروز و چهارشنبه سوری) / رویدادها (جشنواره انگور، جشنواره بیدمشک) / رقص محلی / موسیقی محلی / بازی‌های محلی (کوسا گلین، بش داش، قییش قاپدی، بیلی بیله، پیشک قاشدی، پش داش، تکم چی، شعبه شعبه، زوزو، والیبال) / ادبیات فولکلور / لباس فولکلور / داستان های تاریخی / شخصیت‌ها (بیگ لر) / مساجد / نذر / نمایش / کتابخانه / موزه / مدارس قدیمی / خانه‌های قدیمی / تداعی تاریخ / محوطه آرای / جلوگیری از تخریب بناها / رودها و چشمه های قدیمی داخل محلات / حوض‌ها / یخچال‌ها / دروازه‌ها / نشانه / نماد / نفاقت / پاکیزگی و مرتبی / درخت و میوه و گل / رنگ
	اقتصادی	احیا و معرفی مشاغل قدیمی (کشاورزی، ظروف مس سازی، آهن سازی، طناب دوزی) / وام های مناسب و دریافت کم دردرس برای خانه و مغازه / مشاغل محلی / مشاغل کوچک محبوب (چای، سیب زمینی) / بساط کردن / گردشگری
	تسهیلات، تجهیزات و خدمات	مبلمان / نورپردازی / کانپوو / کف‌سازی / آب گرفتگی / سطل زباله / توالیت عمومی / آبخوری / دکه / فاضلاب / فضای سبز / هتل و مسافرخانه.
	اعتماد و انگیزه	امید به زندگی خود و فرزندان / امید به آینده / انگیزه برای کار / گرانی و جیب مردم / استرس از سمت سازمان‌های مختلف / نشاط / میل به موفقیت / میل به یادگیری / اعتماد

بازآفرینی و ارتقای ایمنی و امنیت و ایجاد پویایی و سرزندگی اجتماعی و اقتصادی

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰.

مشارکت ساکنین و نگاه مسئولین:

بصورت کلی تقریباً تمامی مشارکت کنندگان در مصاحبه به موضوع مشارکت اشاره می‌کردند. عدم توجه به حرف و نظر ساکنین باعث رنجش خاطر آنان شده است. یکی از مصاحبه کنندگان می‌گفت «مسئولین هیچوقت به محلات سر نمی‌زنند، بافت تاریخی فراموش شده، منتظریم ایام انتخابات شروع شود تا بلکه دوباره مسئولین را ببینیم»، یکی دیگر می‌گفت «همه‌ی تغییرات ناگهانی هستند، اصلاً نمی‌آیند بگویند فلان کس می‌خواهیم اینجا را از بافت قدیمی بیرون بیاوریم^۳ نظر شما چیست، شما که زمان و دوره دیده‌اید آیا اصلاً خوب است یا نه؟»، «اصلاً نیامدند از معتمدین بازار و محله چیزی پرسیدند»، همان فرد در ادامه اشاره به تخریب بناهای زیبای کنار بازار با حالت افسوسی می‌گوید: «نظر مردم را می‌پرسیدند یک کاری از نظرات بیرون می‌آمد، شبانه یک ارگان می‌آید تخریب می‌کنند و روز بعد ارگان دیگری می‌گوید چرا اینجا تخریب شده!».

^۳ منظور فرد، بازسازی و تعریض خیابان‌ها بود.

فرد کارگری با انتقاد به سیستم مشارکتی و عدم توجه به همه ی افراد جامعه می‌گفت: «مسئولین افراد کم بضاعت را اصلا مد نظر قرار نمیدهند، نظر آنها را نمیپرسند، من اگر بروم شهرداری اصلا هیچکس جواب سلامم را نمیدهد، اما اگر یک کت و شلواری بروم همه از جایشان برایش بلند می‌شوند». در ادامه ی مصاحبه‌ها فرد دیگری با حالت خشم می‌گفت: «مسئولین نمی‌دانند برای حفظ بافت تاریخی چه کنند، اصلا به حرف مردم گوش نمی‌دهند»، با حالتی عصبانی‌تر و با مرور خاطرات می‌گوید: «ما از مدرسه ۲۲ بهمن خاطرات زیادی داریم، آمدند نوسازی کنند، کف زیبای آن را که حس و حال خوبی به آدم می‌داد سرامیک کردند و سالی یک بار آنجا را باز می‌کنند، بهتر بود آن جا را حداقل تبدیل به موزه آموزش و پرورش می‌کردند اما نظری نمی‌پرسند»، همین فرد در ادامه صحبت‌هایش با اشاره به میراث تاریخی و بناهای زیبای شهر و تخریب آن‌ها ضرب المثلی ترکی گفت که منظور از بین بردن و نداشتن برنامه برای آثار ارزشمند شهر بود. همچنین فرد دیگری می‌گفت: «گردشگری شهری تعطیل شده و تراکم فروشی است».

فرهنگی و تاریخی:

مصاحبه شونده‌گان با اشاره به سنگفرش‌های قدیمی، درختان، مشاهیر، حوض، چشمه و رود بصورت غیرمستقیم به محوطه آرای و تاریخ فضا اشاره می‌کردند. فردی با اشاره به محله دوران کودکی‌اش می‌گفت: «سنگفرش‌های قرمز را آسفالت کردند» در ادامه با یادآوری بناهای تاریخی می‌گفت: «محله بازارباش بزرگ بود از این طرف تا آن طرف، اما الان اسم‌های عجیب غریبی بعنوان اسامی تاریخی می‌گذارند» همچنین در ادامه به مسجد سردار و مسجد بازارباش بعنوان مساجد اصلی و زیبای شهر اشاره کرد: «صدای اذان آن را از خانه مان می‌شنیدیم اما الان صدای اتومبیل‌ها و دیوار ساختمان‌ها نمی‌گذارند». مصاحبه شونده‌گان در مواجهه با سوال چه بازی‌هایی قبلا در محله مرسوم بود و با هم سن‌هایتان بازی می‌کردید با خنده و احساسی خوب اسامی آن‌ها را می‌شمردند. آنها با شور و شوق به معرفی محلات و بناهای تاریخی که در جوانی دیده بودند اشاره می‌کردند «مسجد جنرال موقوفه ژنرال عسگر خان»، «یخچال دوقوز پله جایی بود که یخ درست می‌کردند و از آنها در تابستان استفاده می‌کردند». یکی از افراد طی مصاحبه به معرفی کتابش پرداخت که ارومیه، کوچه‌ها، بناها و رسوماتش را بصورت داستان در آن آورده است و قسمت‌هایی از آن را می‌خواند: «همسرم همیشه می‌گفت خونه باید نزدیک مسجد باشه که وقت ماز، صدای اذان رو بشنویم، مخصوصا این خونه رو پسند کرد که یه سر کوچه می‌خوره به مسجد و کیل باشی، اون سر کوچه هم که مسجد بازارباش هست». در معرفی نحوه زندگی سالیان پیش هم آورده: «جارو زدن حیاط که تموم می‌شد، آب پاش رو ورمی داشتیم گلدون-ها رو آب می‌دادم، چهار پنج تا گلدون داشتیم که توش شمعدونی و گل رعنا و گل آویزی کاشته بودم و تابستونا دیگه می‌شدن یه پارچه گل، بیشتر از برگشون گل می‌دادند. صبح آفتاب زده گاو‌ها رو که قاطی گله سپرده بودم دست چوبون، آشغال‌هاشون مونده بود رو زمین. جارو رو از پشت در برداشتم و جلو در خونه رو جارو کردم و یه آفتابه آب پاشیدم و بزگشتم گلدون‌هارو آب دادم. تو تیکه چوب و هیزم رو که قبلا تو اجاق گذاشته بودم آتیش زدم، تا آب و جارو کردن من تموم شه هیزم‌ها هم سوخته و دودشون تموم بشه، قابلمه ناهار رو باز گذاشتم و یه مشت بلغور و سیب زمینی و نخود توش ریختم تا ظهر، رو آتیش ملایم بپزه. یکی از مصاحبه شونده‌گان با اشاره به بزرگ منشی افراد تاریخی شهر می‌گفت: «خانه انصاری فعلی در واقع خانه و باغ بسیار بزرگ آقای انصاری بود، جایی که الان پارکینگ شده و هیچ درختی نیست در واقع باغ بزرگی بود که میوه‌های مختلفی داشت، دخترش می‌گفت وی وصبت کرده بود که قسمتی از ملکش مدرسه ساخته شود». در طی مصاحبه‌ها افراد به آیین‌ها، شخصیت‌ها، بناها، رسم و رسومات و سایر بناها و جشن‌ها و مراسمات اشاره می‌کردند.

اقتصادی:

افراد بصورت کلی از وضعیت اقتصادی ناراضی بودند، مغازه‌داران به صورت خاص از پاسخ دادن به این سوال به هر طریقی ممانعت می‌کردند، جملاتی مثل «شما از اداره مالیات آمدید»، «این سوالات بی‌فایده است هر وقت مردم پول داشته باشند خرید می‌آیند هر وقت نداشته باشند نمی‌آیند» و جملاتی این چنینی چندین بار توسط افراد مختلف بیان شد. هر چند همین جملات و اشاره به اقتصاد و سایر ابعاد در لابلا ی مصاحبه‌ها مفید بود و در ارزیابی به کمک می‌آید، اما در این بین کسانی هم بودند که پاسخ صریح و مستقیم و گاهی حتی با استناد به مدارک موجود ارائه می‌دادند. در پیاده‌راه خیام در بافت تاریخی اغلب معتقد بودند که پیاده راه می‌تواند کسب و کار را افزایش دهند اما بدلیل ناقص بودن طرح‌ها یا پیش‌بینی نکردن برخی رخدادهای مانع از این کار می‌شوند. برخی کاربری‌های لوکس مانند فروش کیف و کفش‌های لوکس که توسط افراد طبقه خاص اجتماعی خریداری می‌شوند کسب و کارشان رونق خوبی داشت اما برخی می‌گفتند «قبل از پیاده راه شدن با ماشین می‌آمدند مقابل مغازه توقف می‌کردند و خرید می‌کردند و کسب و کارمان بهتر بود». برخی هم مانند افراد سینما که بیش از چهل سال در آنجا مشغول به کار هستند می‌گفتند «کسب و کارمان هر روز کمتر می‌شود، قبلا خصوصا هر روز ۷۰۰ نفر به سینما می‌آمدند اما اکنون بسیار کمتر شده، قبلا روزهای تعطیل افرادی که سینما می‌آمدند دو برابر از روزهای دیگر بودند اما اکنون روزهای تعطیل سینما هم تقریبا تعطیل است و کسی نمی‌آید». در این بین برخی کاربری‌ها هم مثل کامپیوترفروشی که جاذب خریداران هستند دیگر در پیاده راه وجود ندارند. کاربری‌های این چنینی مثل گلفروشی و غیره که لازمه آن توانایی ورود و توقف اتومبیل در مقابل مغازه است

کسب و کارشان بسیار افت داشته و در نتیجه مغازه را فروخته یا تغییر شغل داده‌اند. فردی با اشاره به تاریخچه شهر ارومیه می‌گفت: «ما در فلات زندگی می‌کنیم، زمین‌هایمان و روحیه‌مان رو به کشاورزی است، این را از قسمت‌های تاریخی بازار که اسمشان مانده میتوان فهمیده، چون کارمان کشاورزی بود محصولات مرتبط با آن و مکمل آن را می‌ساختند و این اقتصاد اصلی مردم بود، بوغدا بازاری، یونجه زار (بازار گندم فروشان)، دمیرچیلر (بازار آهن فروشان)، میتو خان (طناب فروشان)، نجار خان (نجار خانه)، آتمیش طنّف (۶۰ طناب) و غیره اسامی‌ای هستند که کاملاً نشان دهنده اقتصاد قدیمی شهروندان ارومیه است». فردی دیگر با اشاره به دستفروشان و خوراک قدیم می‌گفت: «ما بچه که بودیم از مدرسه برمیگشتیم در پیاله‌های کوچک نخود پخته شده می‌خریدیم، بچه‌های هر محله‌ای چیزهای مختلفی می‌فروختند». و فردی دیگر با اشاره به صنایع دستی از گلیم و صنایع چوبی بعنوان صنایع دستی اصلی ارومیه یاد می‌کرد: «چون باغات و چوب زیاد بود صنایع چوبی خیلی زیاد و حرفه‌ای دنبال می‌شدند که کماکان نیز ادامه دارد».

تسهیلات، تجهیزات و خدمات:

بافت تاریخی ارومیه با توجه به مسائل مختلف خصوصاً مشخص نبودن طرح‌ها و اقدامات، نبود بودجه کافی و غیره همچون سایر شهرهای ایران از لحاظ امکانات و تسهیلات و تجهیزات چه در محلات بعنوان مراکز محلی و مراکز فرهنگی و چه در بدنه و اطراف بازار و محورهای اصلی چندان خوب عمل نکرده است. بصورت متوسط و کلی، فعالیت در بافت از ساعت ۱۱ صبح آغاز و تا ساعت ۱۴ ادامه پیدا می‌کند، بنظر مصاحبه شوندهگان، از دلایل دیر آغاز شدن فعالیت خصوصاً در پیاده‌راه خیام و محورها اصلی بافت تاریخی، آن هم در نزدیکی مراکز تجاری و بافت تاریخی و مرکزی شهر، را می‌توان نوع طراحی‌ای که در برابر تابش آفتاب هیچ سایه‌بانی وجود ندارد و در برابر شرایط مختلف محیطی حمایتی از جانب سایت صورت نمی‌گیرد، نبود محل استراحت و کمبود تجهیزات و مبلمانی مثل آبخوری، تنوع کم کاربری-ها و نبود کاربری‌های خرد مقیاس‌تر محلی همچون سوپرمارکت، کفاشی، نانوبی و امثالهم دانست. بعدازظهر نیز از ساعت ۱۷ تا حدود ساعت ۲۰ الی ۲۱ فعالیت عمده دارد. هر چه به ساعات خنک‌تر و ساعاتی که دیگر تابش خورشید شدید نیست و سایه وجود دارد نزدیک می‌شویم بر تراکم جمعیت حاضر در محور افزوده می‌شود. در ایام خاص سال و در صورت وجود رویداد این ساعات تغییر کرده و ممکن است مردم از ۷ صبح یا تا ۲ بامداد حضور داشته باشند. همچنین زمینه گردشگری که بافت تاریخی ارومیه دارای پتانسیل مناسبی می‌باشد اما نبود تسهیلات و خدمات باعث کاهش سود بردن از آنها می‌شود بطوریکه یک خانواده گردشگری با اشاره به این موضوع می‌گفت: «ارومیه شهر خیلی زیبایی‌ست، آب‌وهوای خیلی خوبی دارد، اما ما نتوانستیم اینجا هتل و خانه بگیریم، می‌خواستیم چند روز بمانیم اما الان مجبوریم امشب برویم تبریز، آنجا توانستیم اینترنتی هتل رزرو کنیم، اینجا همه‌ی هتل‌ها رزرو شده بودند».

ایمنی و امنیت:

در کوچه پس کوچه های محلات تاریخی، افراد مختلف خصوصاً پیرزن‌هایی که بعد از ظهر دور همدیگر جمع شده بودند و صحبت می‌کردند از مخروبه‌ها گلگه می‌کردند: «آمدند اینجا را تخریب کردند و رفتند، الان دختر کوچک من دو هفته پیش وقتی با برادرش بازی می‌کرد بالا رفتند و دیدند چند معتمد مواد مصرف می‌کنند و خیلی ترسیده بودند، الان چطور آن را از ذهن اینها پاک کنم»، پیرزن بغلی می‌گفت: «هفته پیش همین ماشین را که میبینی آمدن دزدیند، خدارا شکر سریع پیدا شد». بسیاری از مردم و کسبه از پاسخ دادن به این سوال طفره می‌رفتند. «امنیت در همه جای کشور کاملاً برقرار است»، «بعد از انقلاب امنیت کامل را در کشور داریم»، «سوال سیاسی نپرسید»، «پول باشد همه چی هست» و... از جمله جملاتی بودند که توسط افراد مختلف تکرار می‌شد. بعد از مصاحبه‌ها و مشاهدات صورت گرفته مشخص شد که حضور موتورسیکلت‌ها بیش از هر چیزی امنیت را به خطر انداخته و باعث آزار عابرین می‌شود. «وقتی ماشین رفت و آمد می‌کند آدم مواظب است چون می‌داند ماشین می‌آید اما اینجا این ذهنیت نیست و ناگهان موتور با سرعت خیلی زیاد می‌آید و به عابرین برخورد می‌کند». باغچه‌های موجودی که درختی در آن نیست و روپوش فلزی هم ندارد معضل دیگری در پیاده راه است. «من بارها هر روز دیده‌ام که افراد پایشان در این باغچه که نه در این چاله‌ها می‌رود و می‌افتند، کودکان و افراد مسن و ناتوان دائماً می‌افتند، زنگ زدیم کسی نیامد این‌ها را پر کند». در مورد طرح قبلی که وسط پیاده راه بیشتر بود نیز می‌گفتند «جوانان و افراد مزاحم جلوی مغازه روی صندلی‌ها می‌نشستند برای عابرین مزاحمت ایجاد می‌کردند و مانع از کسب و کارمان می‌شدند. برخی هم حضور دستفروشان خصوصاً آنها که در ورودی پیاده راه هستند و یا در وسط پیاده‌راه ذرت می‌پزند یا معتادانی که دراز کشیده‌اند و آدامس می‌فروشد را مهمترین معضل می‌دانند تا جایی که می‌گویند «اگر این مشکل حل شود این پیاده‌راه، پیاده‌راه می‌شود».

اعتماد و انگیزه:

مردم در صحبت‌هایشان از بی اعتمادی به شهرداری و مالیات و غیره می‌گفتند، اعتقاد داشتند دائماً به نفع خودشان از جیب مردم می‌زنند، یکی می‌گفت: «ارزش املاک را با اسم احیا پایین می‌آورند»، دیگری می‌گفت: «این طرح که اجرا شده اینطوری نبود (اشاره به محوطه مسجد جامع)، اینجا طرح را بزرگ چاپ کرده بودند زده بودند، اما یک روز آمدند آن را کردند و طرح دیگری ایجاد کردند که هیچ

کدام از ما ساکنین این بافت از آن خوشمان نمی‌آید». اما در کنار این ناامیدی‌ها مردم امید زیادی به آینده و یادگیری دارند، آنها امیدوار بودن صنایع دستی و هنرهای مختلفی در محلات باب شود که باعث ایجاد سرمایه در محلات شود.

فضای ساخته شده:

افراد با اشاره به مسیرهایی که قبلا وجود داشت اشاره می‌کردند. همچنین برخی رودها و حوض‌هایی که وجود داشتند: «اینجا با فاصله های یکسان در کوچه حوض وجود داشت که آبی که بصورت چشمه می‌آمد از آنها می‌گذشت، جوان‌ها دور اینها جمع می‌شدند و باهم آشنا می‌شدند و صحبت می‌کردند». همچنین به پارکینگی بودن زمین‌های دور بازار انتقاد می‌کردند و می‌گفتند: «این زمینها باید تجاری باشند بازار جلو بیاید»، در ادامه می‌گفت: «ماشین را در خانه بگذارند، با خط اتوبوس بیایند، با دوچرخه بیایند، اصلا اینجا را ایستگاه خط واحد کنند». همچنین با اشاره به تمرکز فعالیتها در نقاط خاص می‌گفتند: «همه چیز شده خیابان امام، ۷ میلیارد به مغازه می‌دهد همه می‌روند آنجا». مغازه داری می‌گفت: «ترافیک زیاد شده، کوچه که بزرگ می‌شود نه تنها ترافیک حل نمی‌شود بلکه مشکل را بزرگتر می‌کند، باید فکر اساسی تر باشد، اینهمه مغازه دار بازار می‌آیند، باید وسایل عمومی در اختیارشون قرار بگیره که رغبت کنند که ترافیک هم حل بشه».

رتبه بندی شاخص‌ها:

در این بخش، به مرور یافته‌های حاصل از پرسشنامه‌ها و مصاحبه‌ها پرداخته میشود. با ارائه جداول و نمودارها نتایج آزمون‌ها تجزیه و تحلیل شده اند. توسط آزمون فریدمن به تحلیل یافته‌های حاصل از پرسشنامه پرداخته شده است. در این تحقیق از روش مقیاس لیکرت (Likert-scale) و طیف پنج درجه‌ای در تهیه پرسشنامه استفاده شده است، پرسشنامه شامل ۳۹ سوال بود. سپس داده‌ها وارد محیط اکسل و سپس اس پی اس اس شد. پس از استخراج داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها و محاسبه میانگین وزنی با استفاده از طیف لیکرت، هر یک از مولفه‌های پژوهش در نمونه‌ها ارزشگذاری و با روش فریدمن مورد آزمون قرار گرفتند که نتایج آنها در جدول مشخص ارائه شده است. بر اساس نتایج بدست آمده شاخص ادراکی بصری وضعیت متوسطی دارد. بافت تاریخی ارومیه دارای محلات متفاوتی می‌باشد که برخی از آنها دارای نشانه‌های مناسب هستند اما برخی هیچ نشانه‌ای ندارند، وجود نشانه‌های کالبدی (رنگ آمیزی، تابلو، برج، ساعت و غیره) حس خوشایندی عبور و مرور در مسیر را نیز افزایش می‌دهند، که کم بودن این عوامل تاثیر بسیاری در میزان حس دلستگی و حس خوب هنگام قدم زدن و سکونت در محلات دارد. این موارد با وضعیت اقتصادی مردم نیز مرتبط هستند، بصورتیکه محلاتی که وضعیت اقتصادی ساکنین آن پایینتر است، میزان نشانه‌های کمتر و حس خوشایندی کمتری نسبت به محله دارند. شاخص کالبدی از نظر ساکنین در سطح متوسط و از نظر متخصصین در وضعیت نامناسبی قرار دارد. عدم توجه مناسب به بناهای قدیمی و نبود ساخت و ساز جدید جذاب باعث شده است تا میزان خاطره انگیزی محلات پایین بیاید. در کنار این موضوع، ساخت و سازهای جدید نیز تطابق و هماهنگی زیادی با بافت تاریخی ندارند و باعث بوجود آمدن پارادوکس و مناظر نامناسب می‌شود. بصورت کلی به ساخت و سازها و الگوهای قدیمی موجود توجه زیادی نمی‌شود، این در حالیست که با الهام گیری از عناصر تاریخی و ساخت مجموعه‌های با مقیاس انسانی می‌توان کالبد بهتری برای محلات طراحی کرد و از این طریق میزان جذابیت و تنوع را بالا برد شاخص زیست محیطی از نظر مردم در وضعیت نامناسب و از نظر متخصصین در وضعیت متوسطی قرار دارد. محله باید بتواند آسایش و راحتی ساکنینش را در شرایط مختلف فراهم نماید که پشتیبانی و آسایش اقلیمی در شرایط جوییکی از آنهاست که بافت تاریخی ارومیه در برابر آفتاب سوزان یا بارش زیاد باران در ایجاد آسایش و راحتی چندان مناسب عمل نمی‌کند. نحوه دفع آب‌های سطحی نیز مناسب نمی‌باشد و همچنین ریه‌های تنفسی (فضای سبز و پارک) در محلات بافت تاریخی به شدت پایین می‌باشند. بافت در ابعاد مختلف نتوانسته از لحاظ خلاقیتی و نگاه اجتماعی خوب عمل کند. به صورت جزئی تر نیز در شاخص های اجتماعی و مدیریتی مشارکتی و عملکردی در وضعیت نامناسبی قرار دارد. بافت تاریخی ارومیه در ایجاد اشتغال برای ساکنینش چندان خوب عمل نکرده است، حال آنکه میتواند با نگاهی بومی و توریستی به ظرفیت ها و پتانسیل های موجود شرایط را جهت ارتقا وضعیت اقتصادی ساکنین فراهم آورد.

بازدید گردشگر از این بافت در وضعیت متوسط قرار دارد. با توجه بیشتر به بافت، بهسازی و نوسازی ساختمان‌ها و همچنین تزریق کاربری‌ها و فعالیت‌های جدید می‌توان باعث افزایش گردشگری و رقابت در این بافت شد. در شاخص عملکردی نیز وضعیت نامناسبی را در بافت تاریخی ارومیه مشاهده می‌کنیم، گوناگونی فعالیت‌ها به واسطه مرکزیت در شهر از گوناگونی متوسطی برخوردار است، اما با معاصر سازی بافت می‌توان این گوناگونی را به طرز چشم‌گیری ارتقا داد. بافت تاریخی ارومیه از لحاظ عملکرد اجتماعی و تسهیلاتی که زمینه ساز آسایش و مرادوات باشد در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. همچنین ساکنین از میزان ارائه خدمات در طول شبانه روز و میزان خدمات رسانی هیچ رضایتی ندارند. بافت تاریخی ارومیه این پتانسیل را دارد تا از طریق پیاده راه، ساختمان‌های تاریخی، فعالیت‌هایی مانند کلینیک و داروخانه زندگی ۲۴ ساعته را ایجاد کرده و موجب افزایش سرزندگی و تشکیل گروه‌های خلاق شود. شاخص مدیریتی مشارکتی در وضعیتی مشابه با دو شاخص قبلی در وضعیت نامناسبی قرار دارد. نبود آگاهی از مصوبات و قوانین که باعث ایجاد شکاف بین مدیران و

شهروندان می شود از عوامل اصلی جهت این وضعیت نامناسب است. عدم حضور مسئولین در محلات از کمبودهای اساسی در محلات است و در بافت تاریخی ارومیه نیز در وضعیت بسیار نامناسبی قرار دارد که باعث نبود ارتباط بین مسئولین و شهروندان شده و مشکلات را مضاعف می کند. ارتباط بین هم محله ای ها علی رغم مشکلات اقتصادی و تغییر فرهنگی کماکان وجود دارد و در حد متوسطی است، با ایجاد فضاهایی خلاق می توان این ارتباط را افزایش داد.

همچنین جهت سنجش وضع موجود محدوده ی مورد مطالعه، در این بخش از پژوهش اقدام به رتبه بندی شاخص ها و متغیرهای تحقیق حاصل از داده های پرسشنامه ها شده است. نتایج این آزمون نشان داد مؤلفه اجتماع محور با میانگین رتبه ۳- ای ۳ رتبه بالاتری نسبت به سایر دو مؤلفه دارد. با توجه به سرمایه اجتماعی و علاقه مردم به کارهای مشارکتی و اجتماعی و همچنین فرهنگ با هم بودن، این مؤلفه امتیاز بالاتری را کسب نموده است. مؤلفه طراحی محور با میانگین رتبه ای ۱/۴۰ نیز رتبه سوم را کسب نموده است. بر اساس نتایج بدست آمده و مشاهده شده، باید تأکید بیشتری روی مؤلفه طراحی محور داشت و مداخله کالبدی در اولویت اقدامات مداخله در بافت تاریخی ارومیه باشد، با ارتقاء این مؤلفه ۳-، دو مؤلفه ۴- دیگر نیز ارتقاء خواهند یافت. همچنین جهت ارزیابی جزئی تر و رتبه بندی شاخص ۳-ها نیز از آزمون فریدمن استفاده شد. بر اساس نتایج بدست آمده شاخص فرهنگی با میانگین رتبه ای ۸/۸۴ رتبه نخست را بدست آورده است. وجود پتانسیل بالقوه فرهنگی (میراث ملموس و ناملموس) نوید خوبی برای بازآفرینی فرهنگ مینا می باشد. در میان شاخص ۳-ها شاخص زیست محیطی با میانگین رتبه ای ۱/۵۴ رتبه ۳-ی آخر را کسب نموده است. شرایط آب و هوایی ارومیه و همچنین علاقه ی شهروندان به طبیعت و کشاورزی دو عنصری هستند که با همت بیشتر طراحان و مسئولین می توان این شاخص را ارتقا داد. بنابراین تأثیرپذیری مؤلفه های بازآفرینی شهری در محدوده مورد مطالعه به ترتیب اولویت عبارت است از: ۱- اجتماع محور، ۲- خلاقیت محور، ۳- طراحی محور. همچنین تأثیرپذیری شاخص های بازآفرینی شهری در محدوده مورد مطالعه به ترتیب اولویت عبارتند از: ۱- فرهنگی، ۲- اجتماعی، ۳- کالبدی، ۴- مدیریتی مشارکتی، ۵- ادراکی بصری، ۶- اقتصادی، ۷- عملکردی، ۸- فضای محرک، ۹- زیست محیطی. بر اساس نتایج بدست آمده شاخص فرهنگی رتبه نخست را بدست آورده است. وجود پتانسیل بالقوه فرهنگی (میراث ملموس و ناملموس) نوید خوبی برای بازآفرینی فرهنگ مینا می باشد. در میان شاخص ها شاخص زیست محیطی رتبه ی آخر را کسب نموده است. شرایط آب و هوایی ارومیه و همچنین علاقه ی شهروندان به طبیعت و کشاورزی دو عنصری هستند که با همت بیشتر طراحان و مسئولین می توان این شاخص را ارتقا داد.

جدول ۳: نتایج پرسشنامه مؤلفه ها و زیرمعیارهای پژوهش

شاخص	میانگین	میانگین رتبه ای	اولویت بندی فریدمن
فرهنگی	۳/۷۴	۸/۸۴	۱
اجتماعی	۳/۶۴	۸/۰۳	۲
کالبدی	۳/۱۲	۵/۶۴	۳
مدیریتی	۲/۴۷	۵/۵۶	۴
بصری	۲/۹۳	۵/۱۰	۵
اقتصادی	۲/۵۳	۳/۸۹	۶
فعالیتی	۲/۳۸	۳/۳۱	۷
فضای خلاق	۲/۲۹	۳/۰۹	۸
محیطی	۲/۲۶	۱/۵۴	۹

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰.

نتیجه گیری و ارائه پیشنهادها:

اعتلا و ارتقای دانش شهرسازی به منظور بهینه سازی محیط زندگی همواره یکی از چالش های بزرگ جامعه بشری بوده است. در این زمینه اهمیت و ارزش ایمنی و امنیت بر هیچکس پوشیده نیست و اکنون ثابت شده است که در جامعه ای که ایمنی و امنیت آن کم است ثبات وجود نداشته و ارتقاء و پیشرفتی صورت نمی گیرد و تا حدی این مسئولیت به دوش طراحان و برنامه ریزان قرار گرفته است. از این رو به کارگیری سیاست ها، برنامه ها و تدابیر پیشگیری و مبارزه با جرم غیرقابل انکار بوده و استفاده وسیع از شیوه های طراحی را در حوزه های مرتبط می طلبد. با داشتن آگاهی اصولی نسبت به طراحی فضاهای شهری علاوه بر آنکه تأثیر مستقیم و طولانی مدت آن را در رفتار اجتماعی شهروندان شاهد خواهیم بود می توان زمینه بروز جرم در یک مکان خاص را نیز از طریق طراحی صحیح برطرف نمود. معرفی و کاربردی این شیوه ها در راستای ایجاد محیط های شهری، ارتقاء کارایی محیط را به همراه خواهد داشت. توجه به امنیت شهری به عنوان بستر اساسی برای ایجاد ارتباطات اجتماعی و ارائه خدمات عمومی و در نتیجه ایجاد شهری پایدار و سالم، مورد اتفاق نظر تمامی نظریه

پردازان شهری است. بی تردید نمی توان بدون توجه به این عامل شرایط توسعه مطلوب و پایدار شهری را فراهم ساخت. امروزه کمتر به ظرفیت بالقوه مناطق شهری در کاهش و یا جلوگیری از جرائم دقت می شود. بر این اساس که باید طراح شهر یا معمار، در فرایند طراحی و جایگزینی فضایی چه در مقیاس شهری یا در حد پلان ساختمان، به این نکته توجه داشته باشد که از طراحی فضایی که امکان نظارت عمومی را کاهش می دهد و یا نحوه دسترسی به مناطق جرم خیز را افزایش می دهد، جلوگیری بعمل آورد. همچنین با اشاره به نقش کالبدی شهر در کاهش میزان جرم خیزی مناطق شهری از طریق راهکارها و استراتژی های طراحی، به رویکرد جلوگیری از جرائم از طریق طراحی محیطی اشاره می شود.

پژوهش حاضر به مطالعه بافت تاریخی ارومیه می پردازد که با استخراج معیارهای مربوط به ایمنی و امنیت و بازآفرینی سعی در شناسایی نقاط قوت و ضعف بافت تاریخی ارومیه و رفع نواقص و ارتقا منزلت مکانی آن دارد. روش این تحقیق توصیفی-تحلیلی بوده و بر مطالعات اسنادی و میدانی استوار می باشد. بر اساس نتایج بدست آمده شاخص فرهنگی رتبه نخست را بدست آورده است. وجود پتانسیل بالقوه فرهنگی (میراث ملموس و ناملموس) نوید خوبی برای بازآفرینی فرهنگ مینا می باشد. در میان شاخصها شاخص زیست محیطی رتبه ی آخر را کسب نموده است. شرایط آب و هوایی ارومیه و همچنین علاقه ی شهروندان به طبیعت و کشاورزی دو عنصری هستند که با همت بیشتر طراحان و مسئولین می توان این شاخص را ارتقا داد. پس از شناخت و سنجش هر یک از شاخصهای کالبدی موجود و بررسی آن ها از دیدگاه ساکنین لازم است با تکیه بر اطلاعات حاصل از مرحله شناخت و تحلیل، وضعیت کلی این محدوده و مشکلات و نارساییهای کالبدی مورد بررسی قرار گیرد و سیاست و ها راهکارهای مناسب جهت ساماندهی وضعیت هر کدام از شاخصها در محدوده ارائه گردد. راهکارهای کالبدی زیر در راستای افزایش امنیت و کاهش احتمال وقوع جرائم شهری ارائه می گردد:

• کاربری اراضی:

- دسترسی به خدمات گوناگون مورد نیاز ساکنین در مقیاس محلهای و در نتیجه کاهش نیاز ساکنان به مراجعه سایر محلات؛
- حذف کاربری های ناسازگار و آلوده کننده در محدوده؛
- تعیین مالکیت و تعیین وضعیت زمین های بایر و خانه های رها شده؛
- استقرار کاربریهای که امکان حضور زنان در محدوده را در راستای افزایش سرزندگی محیط افزایش میدهد؛
- از بین بردن گوشه های تاریک و مخفی؛
- استقرار کاربری مسکونی- تجاری به جای تجاری صرف؛
- تزریق کاربریهای شبانه در ورودی محله؛
- تعریف کاربریها و فضاها با توجه به کمبود سرانه ی کاربریها مثلاً استقرار فضای سبز و پارکهای محلهای مناسب جهت بازی کودکان؛
- کاربریهایی که پتانسیل وقوع جرم و ناامنی را دارند در مکان های امن و قابل رویت استقرار یابند؛
- حذف امکان حضور دورگردان و دستفروشان در سطح محله؛
- استقرار کاربریهای تفریحی و فرهنگی جهت افزایش حضور مردم در محله؛
- ترکیب و استقرار کاربریهای با مدت فعالیت زیاد در کنار فعالیتهایی که مدت فعالیت آنها محدود است؛
- کفسازی مناسب به منظور تفکیک فضاهای عمومی نیمه عمومی و خصوصی از یکدیگر؛
- طراحی فضای مکتب برای کاربریهای که اطراف آنها ازدحام جمعیت است؛
- جلوگیری از همجواری چندین کاربری که باعث جذب جمعیت میشوند؛
- همسان سازی مقیاس عملکردی کاربریها با سطح سرویس معابر؛
- جلوگیری از انحصاری شدن فضاها و ممانعت از اینکه فضا در اختیار قشر خاصی قرار گیرد.

• معابر:

- فرم ورودی نباید دعوت کننده باشد؛
- به منظور افزایش حس تعلق و مالکیت در ورودی میتوان از دروازه استفاده کرد؛
- گشودگی فضا در ورودی مجاز نمیباشد؛
- ورودی به شکلی طراحی گردد که باعث کاهش سرعت خودرو گردد؛
- معابر محلات باید بهگونهای طراحی شوند که موجب تسهیل حرکت دوچرخهسوار، عابر پیاده و اتومبیل باشد؛
- جلوگیری از طراحی مسیر مستقیم و طولانی بدون جذابیت برای مسیر استخوانبندی؛

- جلوگیری از اختلاف سطح ناگهانی در معابر؛
- تعریض معابر و دسترسیهای داخل محدوده؛
- معابر اصلی و استخوانبندی به شکلی باشد که امکان افزایش سرعت خودرو بیش از ۳۰ نباشد؛
- پیوستگی پیاده‌راه‌ها؛
- جلوگیری از سرریز واحدهای تجاری در معابر؛
- از بین بردن نخاله‌های ساختمانی در معابر؛
- ارتقاء سطح کیفی پوشش کف معابر (تسهیل حرکت افراد پیاده)؛
- طبقه دوم پلاکهای جداره با عقبنشینی به منظور حفظ محصوریت ساخته شوند؛
- رعایت استانداردهای طراحی در تقاطعها (مثلث دید)؛
- از بین بردن گوشه‌ها و کنجهای مخفی در معابر؛
- جلوگیری از ورود موتورسیکلت به معابر پیاده؛
- جلوگیری از ورود موتورسواران به پیاده‌راه.
- نظارت غیررسمی:
- طراحی واحدهای مسکونی به گونه‌ای که امکان نظارت ساکنین از واحد مسکونی بر سطح محله وجود داشته باشد؛
- طراحی فضاهای مکت تا افراد به محض برخورد با آن مکث کرده و برای مدتی در آن فضا باشند که این باعث افزایش نظارت غیررسمی است.
- ایجاد مراقبت بصری در خیابان از طریق لبه‌ها؛
- مراقبت از فضاهای جرم خیز از طریق پنجره‌ی ساختمان‌های همجوار؛
- امکان نشستن در ورودی واحدهایی که ورودی آنها رو به خیابان محلی است؛
- بدنه واحدهای تجاری شفاف باشند (جهت افزایش امکان دید و نظارت غیررسمی).

References:

1. Akhavan, Armin; Salehi, Ismail and Toghyani, Shirin (1397). Assessing the Impact of Safety and Safety Indicators on Urban Street Health, Social Order Research Quarterly, Year 10, Issue 3, Fall 2018.
2. Izadi, Pegah; Hedyani, Zohre; Hajinejad, Ali and Ghaderi, Jafar (2017). Analysis of the feasibility of the culture-based urban regeneration approach (historical-cultural context of Shiraz), geography (Iranian Journal of the Geographical Association), New Volume, Year 14, Issue 51, Winter 2017.
3. Ilka, Shahab et al. (2012). Explain the cognitive concept of crime prevention through environmental design (CPTED); Principles, Indices and Design Criteria, Safety Message Journal, Year 9, No. 36, p.17.
4. Habibi, Seyed Mohsen and Seyed Baranji, Seyed Kahraba (2016). The Relationship between Memorization and Social Participation in the Reconstruction of Urban Identity, Case Study: Rasht Municipality Square, Armanshahr Journal of Architecture and Urban Planning, No. 17, Fall and Winter 2016.
5. Hassanzadeh, Mehrnoosh and Hossein Soltanzadeh (2016). Classification of Reconstruction Planning Strategies Based on the Stability Level of Historical Textures, Quarterly Journal of Islamic Iranian City Studies, No. 23, Tehran.
6. Hosseini Doshli, Seyedeh Fargol and Karimi Azari, Amirreza (1396). Extraction of effective environmental strategies in crime prevention based on CPTED theory (Case study: Residential complexes in Rasht), Urban Management Quarterly, No. 48, Fall 2017, pp. 459-476.
7. Khademi, Zahra; Safaei, Safiullah and Moradi Shahbaz, Nastaran (2018). Investigating the Relationship between Social Capital and Quality of Life, Year 29, Number 70, Issue 2, Summer 2018.
8. Khan Mohammadi, A. (2015). Study of Social Capital and Quality of Life in Dilapidated Tissues (Case Study: District 57 of Tehran, District 5), Master Thesis in Geography and

- Urban Planning, Department of Urban Improvement and Renovation, Faculty of Humanities, Department of Geography and Urban Planning, University of Tehran .
9. Khoshfar , A .; Khwaja Shokohi, A .; Karami, Sh. And Bargahi, R (2014). Investigating the Relationship between Social Capital and Quality of Life in Urban Areas, Case Study: Gorgan Urban Areas, Journal of Spatial Planning, Journal of Golestan University.
  10. Zahmatzad, Khoury (2019). The Relationship between Family Social Capital and the Rate of Crime and Delinquency in Children and Adolescents (Case Study of Bandar Abbas), Ormazd Research Journal, No. 47, Summer 2019.
  11. Shamai, Ali; Rezapour Mirsaleh, Hassan and Movahed, Ali (2018). Analysis of the role of recreating the old texture of Ardakan city in the development of urban tourism, Iranian Islamic Quarterly, Year 9, Issue 34, Winter 2018.
  12. Ghanbari, Nozar; Heidarkhani, Abel; And Rostami, Muslim (2015). Investigating the Relationship between National and Religious Identity with Adherence to Citizenship Culture in Kermanshah, Urban Sociological Studies (Urban Studies), 6 (19), 197-169.
  13. Karbalaee Hosseini Ghiasvand, Abolfazl and Zabihi, Hossein (201۶). Presenting an analytical model to prevent crime (theft) from residential buildings according to the crime prevention approach through CPTED design (Case study: District 1 of Qazvin Municipality), Journal of Social Security Studies, No. 47, Fall 2016, pp. 139- 172.
  14. Karimzadeh, Ali; Shahriari, Seyed Kamaluddin and Ardashiri, Mahyar (2017). Explaining Cultural Policies Affecting Culture-Based Urban Reconstruction, City Identity, No. 29, Year 11, Spring 2017.
  15. Khalilabad Police Station, Hossein, Mehdi Haghi, and Mohsen Dadkhah (2014). Social components in the model of Islamic-Iranian urban planning. The Role of the World 4 (1): 17-26.
  16. Mohammadi, Alireza Pashazadeh, Asghar (2014). Assessing the level of sustainability of Ardabil neighborhoods with emphasis on neighborhoods with rural nuclei, Urban Studies, Volume 3, Number 22, Summer 2014, pp. 49-62.
  17. Medhat, Marzieh (2016). Sustainable Urban Reconstruction with Emphasis on Social Capital (Case Study: Historical and Dilapidated Texture of Shiraz), 2nd International Conference on Architecture, Civil Engineering and Urban Planning at the Beginning of the Third Millennium, 1-13.
  18. Moradi, Fatemeh; Saeedeh Zarabadi, Zahrasadat and Majedi, Hamid (2019). Analysis of the Principles of Urban Reconstruction of Culture-Based with the Approach of Promoting Competitiveness, Bagh-e Nazar Magazine, 16 (70): 5-16, April 2019.
  19. Ahmadi, B., Afrouz, M., & Hashemi, M. (2015), Applying Enviromental Design Approach (CPTED) to Improve Security in Urban Worn Out Texture; Case Study: Urmia Downtone, Iran, Journal of Civil Engineering and Urbanism, Vol.5 Issue.2, pp. 94-101.
  20. Cozens, paul. (2015). Perceptions of Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) at Australian Railway Stations, Journal of Public Transportation, Vol.18 No.4, pp.73-92.
  21. Dejana Nedučin, Milena Krklješ, Zlatomir Gajić (2019). Post-socialist context of culture-led urban regeneration – Case study of a street in Novi Sad, Serbia, Cities 85 (2019) 72–82.
  22. Ehsanifard, A., Shoae, H., & Maleki shoja, K ,(2013). New security concept in urbanstudies from the viewpoint of the new city Eshtehard ,Modiriat shahri Journal ,No ,31 .pp.317-334 .
  23. Ekblom, P. (2011), Deconstructing CPTED and Reconstructing It for Practice, Knowledge Management and Research, European Journal on Criminal Policy and Research, Vol.17 No.1, pp. 7-28.
  24. Hans Kjetil Lysgård (2019). The assemblage of culture-led policies in small towns and rural communities, Geoforum 101 (2019) 10–17.
  25. Khaled A. Osman, Baher I. Farahat (2017). The conservation of the waterfront of Saida: A model for tourism and culture-led revitalization in valuable areas, HBRC Journal
  26. Middleton, C. and Freestone, P., 2008. The impact of culture-led regeneration on regional identity in north east England. Proc. RSAI.

27. Monchuk L., The way forward in designing out crime? Greater Manchester police design for security consultancy, International CPTED Conference, Sydney, 2012.
28. Montgomery, John., 2003. Cultural quarters as mechanisms for urban regeneration. Part 1: Conceptualising cultural quarters. *Planning, Practice & Research*, 18(4), pp.293- 30.
29. Mularska-Kucharek, M. (2015) "Social Capital and Quality of Life." *The Journal of Social*
30. Salama, A. M. A. (2000). Cultural sustainability of historic cities: Notes on conservation projects in old Cairo. IAPS-16, IAPS 2000 Conference, METROPOLOS 21st Century, Citites, Social Life, and Sustainable Development.
31. Wansborough, M., & Mageean, A. (2000). The role of urban design in cultural regeneration. *Journal of Urban Design*, 5(2), 181-197.
32. Yin-Hao Chiu; Mei-Shin Lee, Jung-Wei Wang (2019). Culture-led urban regeneration strategy: An evaluation of the management strategies and performance of urban regeneration stations in Taipei City, *Habitat International* 86 (2019) 1–9.

